

EL LLENGUATGE

Els fets

17/VIII/1972

De fets, naturalment, n'hi ha de moltes menes: els de la vida quotidiana, usuals i corrents, i els històrics o públics, de més o menys transcendència. Podem parlar dels fets de qualsevol ciutadà obcur i dels fets gloriosos de Jaume I o del general Prim. Quan aquests fets són gloriosos, de gran transcendència o d'importància històrica, en podem dir també les proeses, les gestes, les accions o els esdeveniments o, encara, se'n pot dir les fetes: Les fetes d'en Perot Rocaguinarda. Cada un d'aquests noms comporta un matis especial en el significat que el pot fer resultar preferible en cada cas. Però és evident que el fet (i especialment la seva forma del plural, els fets té una aplicació força general i creiem que val la pena de tenir-ho en compte perquè, tractant-se de fets històrics i política, no sempre tothom sap trobar el nom genèric per a designar-los, i recorre a formes com és ara «aconteixement», barbarisme declarat i inadmissible, o bé succés, forma totalment correcta però, potser, una mica artificialosa. En canvi, la denominació els fets per a certs esdeveniments o episodis històrics o polítics té una gran tradició entre nosaltres: per exemple, els cèlebres Fets de Maig. Notem, encara, que en molts casos resoldriem amb els fets la designació que en castellà es resol amb l'expressió «lo de...»: traduiriem «lo de Vitoria» per els fets de Vitoria. I tenim també el fet divers que és el petit esdeveniment ciutadà de poca transcendència —incendi, accident, etc.— que és notícia d'un dia.

Un dels exemples amb què el Fabra il·lustra el substantiu fet és El fet és que no ha vingut. No tothom aconsegueix, en el moment adequat, de confeir una frase tan senzilla com aquesta. Els condiciona l'existència d'un model estrany, «lo cierto es», que tradueixen literalment, «lo cert és» o bé, els qui saben que no disposem del «lo» neutre, «el cert és». Però la bondat d'aquesta solució és dubtosa. Si més no, ens sembla preferible i, sens dubte, més genuïna i espontània, la que hem indicat: El fet és que no ho sap ningú. El fet és que en tenia moltes ganes.

ALBERT JANE